

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виставкою 7 доларів, або 12
рублів; з виставкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виставкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділі руских свят о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинських ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише напереднє застереженя. — Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Оборона духовних москвичів.

(Δ) В 33-ім ч. «Галичанин» виступив з предовженною передовицею в ролі оборонця духовних москвичів і загроженої обеднительної русофільської ідеї. В сій передовиці написаній з нагоди заяви 42-х руско-католицьких священників львівських намагає ся редакція «Галичанина» поглузувати з сего письма і надає своїй передовиці наголовок «Смѣхотворный протестъ», а з другого боку надати сему протестови, написаному, як ми вже вчера зазначили, зовсім предметово і в дусі Христової науки, політичну ціху.

В тій цілі вивертає «Галичанин» правду горі дном, запевняє, що «русско-народное духовенство говорить въ пропаметномъ писмѣ съ искренностью і присушимъ ему достоинствомъ», що оно було «стороной атакующей а не атакующей, что оно выступило только въ своей защитѣ», а на відвороть поважному і предметовому протестови 42-х руско-католицьких священників львівських приписує «Галичанин» «исключительно политический характеръ» і каже: «Это пошлый доносъ на нашу партію, на исповѣдниковъ русской идеи».

Який характер має «пропаметне письмо» 25-х священників «русско-народной партіи», ми вже виказали, напроваджуючи ті погрози, з якими підписані виступають проти Митрополита і ті клевети, з якими они накудили ся на ректора духовної семінарії, установлений Митрополитом і поступаючий після інтенцій Архієпископа. Ми також доказами поіменними зазначили, що «русско-народное духовенство» вело про-

паганду православну в Холмщині, намагло ся її заціпити в Галичині, почавши від Гвизичок аж до найновіших подій в Станіславській дієцезії, в Равщині і Жовківщині, а також в Америці, а на се «Галичанин» не відповів ані слівцем, бо се незбиті факти удокументовані також перепискою москвичів наших з російськими обединителями, збереженою по архівах між іншими і в «Нар. Домі» а виданих печатно і кождому тепер приступних.

Правда, що наші москвичі привикли перечити живій правді в очи і так н. пр. председатель «Народного Дома», о. проф. Костецкий заперечує в «Ниві», мовби то питомці Бурси «Народного Дома» святкували вечерницями пам'ять апостата Наумовича. Огже і на се в печатні докази в «Галичанин» де були описані докладно ті вечерниці в пам'ять Наумовича і схарактеризоване одушевлене, з яким питомці виголошували на «настоящемъ литературномъ языкѣ» промови в честь Наумовича і т. п. А так само «Галичанин» вельми основно описував, як оо. Давидяк, Давидович, Сеник, Савюк і ин. витали гр. Бобринського, генерала Владимірова, камергера Гжицкого, відправляли для них молебні і вносили многоліття! Так само з одушевленем писав про громадні паломництва руских селян, котрих доставляв проф. Гецев до Бродів, до Почаєва і Києва. Все те було печатано з великою самохвальбою в «Галичанин», а коли на сї факти непохитні і всім відомі покликуює ся «Нива» і руско-католицькі священники львівські в своїм протесті, то се «пошлый доносъ на нашу партію, на исповѣдниковъ русской идеи!».

Але як раз те, що сю «русско-народную партію» і сих священників, котрі при-

знали ся явно яко члени «русско-народной партіи», прихоплено, так сказатиб, на горячій учинку, що перед очи їм поставлено всі ті змаганя до оправославлення і омосковчення руского народа в Галичині, випадає «Галичанин» з рівноваги і накидає ся з питомою ему безличністю і на тих 42-х священників, що іменем руско-католицького духовенства підняли протест проти православних змагань, а з окрема на оо. Василян, що прилучили ся до сего протесту. І на заміт, що руско-католическі священники не допускає ся до «Народного Дома», цїсарської фондації здвигненої жертвами всего руского народа, для розвитку письменства і языка на народній основі, «Галичанин» замічає безлично: «Требуютъ ли подписанные на протестъ входа въ тѣ институции какъ разъ въ цѣли несенія католическаго духа, позволимъ себѣ сомнѣваться. Уже тамъ гдѣ свою руку собають реформованные василіане, охотники на продажу Свято Онуфріевской колокольни, навѣрно дѣло въ наличныхъ», посуджуючи і тих руско-католицьких священників взагалі, і оо. Василян з окрема, що їм розходить ся не о ширенє катол. духа а «дѣло въ наличныхъ», значить, о загарбуванє готівки до своєї кишені. На се не дан «Галичанин» ні найменшого доказу, але маємо зате доволі доказів, як «русско-народная партія» (а булз там і священники тої партії) господарили в «Рольничо-Кредитномъ Заведенію», др. Король оповідав в соїм про господарку атамана «русско-народной партіи» д-ра Дудкевича, а процес «Демьянчук Процикъ» і свідощтва о. Давидяка et cons. виказали, як члени «русско-народной партіи» уміють обходити ся з «наличными».

Панас Мирний.

Серед степів.

(Конець).

— А що, чи не втаборимо ся на ніч отута? — питає Яким, наворачтаючи до вас почорвіле обличчє.

— Як знаєш... Мені все одно, — одказуєте ви йому нехотя, лїниво.

Яким порнув гвїдка з шляху. Повозку вашу щось підняло трохи з переду і незабаром наче в рів сустигло — колеса стукнулись, насад затріщав.

— Чи то шлях так вибали, чи ровом окопила ся? — промовив Яким, задержавши гвїдка.

Ось і задні колеса підняли ся в гору і спускаючись, стукнулись об землю. Повозка покотила ся не битим шляхом а травю.

— Тпру-у-у! годі! — мовив Яким, припиняючи гвїдка, і стрибнув з воза.

— Отут будемо й ночувати! — додав він і почав розпрягати коня.

Ви сидите на повозці, вам не хочеть ся уставати. Гуркіт колес та подорожня стусанина обзивають ся у вашій спині, шумлять у голові гудуть у вухах. Вам здаєть ся, що ви їдете, що вас хитає. Ось ви простягаєте ноги, посуваєте, їх аж у передок. Вас злегка кольнуло у бік, заболіло під грудьми... Потягаючись і роставля-

ючи спину, ви розвертаєтесь на возі. Якийсь тихий спокій вас обвіває; втома відбирає руки й ноги; лежав би так і не ворохнув ся! Кругом вас тихо, аж глухо тихо; як би Яким не вовтузив ся біля гвїдка, припиняючи його на ніч до прикорня, то здаєть ся, нічого б не було чути. Тільки темнота метушить ся перед очима, немов хто махає чорним платком перед вами. А там, над вашою головою чорним шатром розстидаєть ся темно-синє небо з золотими зірочками. Скільки то їх там? і яких тільки не має? То — одсторонь далеко одна від другої порозбїгали ся, стоять собі й лунають до вас своїм світлом, то — повзбїрали ся в гурті і виблискують неясним світлом, — або позливали ся у довгу предовгу вервечку й білуватим поясом перетягли все небо... Піску, кажуть, менше на всій землі, ніж зірочок тих в якій небудь частині неба. І тож усе живі істоти, як і наша земля; кожда з них живе своїм життям, тягнеть ся до своєї подруги, от як і наша земля до сонця... І всім нам місце є в тому безмірному краї... Якоюж величезною повинна бути та обшир, що їх усе розмістила? Чим ти виміриш ту безмірну пустиню, що зоветь ся світлом? І думкою не збагнеш тієї безкінця озї!... А там, за нею, що? Та нічого, то все вона, безмірна світлова обшир-пустиня. То тільки ми тут, на землі, привикли бачити кождому початок і кінець, і думаємо, що все на світлі повинно їх мати... Щож ти таке тут, пилюно світлова, царю земний, чоловіче? Коли твій розум не збагне того світлового про-

сторю, твої очи не проглянуть його пустоти, твоя думка не досягне його краю, скажиж мені, що ти таке з своїми високими думками, з своїм гордовитим розумом? Куди ти пнеш ся з ними, куди лізеш?... Життє землі заслувало твоє життє, дало тобі покорм, виробило з його кров, вилїпило в твоїй голові мозок, сказано: думай ним!... І ти, двоноге звіря, високо підняло свою голову в гору, загордувало ся. Сей безмірний, світ-мир — тільки задля тебе! Все живе, що родить і плодить земля — твої слуги, тобі на потребу!... Охави ся та кругом себе обдиви ся! Та земля, що твоє життє зародила — вона його й розорє; зігне його болїстями, підкосить хворобами, знищить смертю!... «Земля вся і в землю підеш», і твій гордий розум-мозок виточить гвїдкий червак, що ти його за своє життє топтав ногами. Щож ти за цар такий, скажи мені? Що ти за сила така, коли себе від нічого захистити не зможеш? Покинь же свої високі думи, горді заміри та поглянь кругом себе. Поверни свої очи назад, у свої прожиті віки, у свої минулі столїття... Що ти там бачиш? Бої та сїчи, змаганя та чвари... кров братова червонїє на тобі до сього часу... Зачатий у крові, вигодований та вирощений нею, нею ти живеш до сьогодні; заснувавши своє життє на хижацтві, ти ті хижацькі заміри перенїс і на громадські справи: помежував братів на стани, подїлив їх на колїна, виставив одного проти другого і втїшавш себе отим змаганнєм, забуваючи про братерство... Були в тебе свої проводирі, зявляли ся пророчі

А коли на основі фактів явних і всім відомих, бо печатно а навіть подекуди судово стверджених підносять ся протести проти православної пропаганди, то се є „пошлѣй доносъ“ і „брошена нашему (московфильскому) духовенству перчатка въ лицо“!

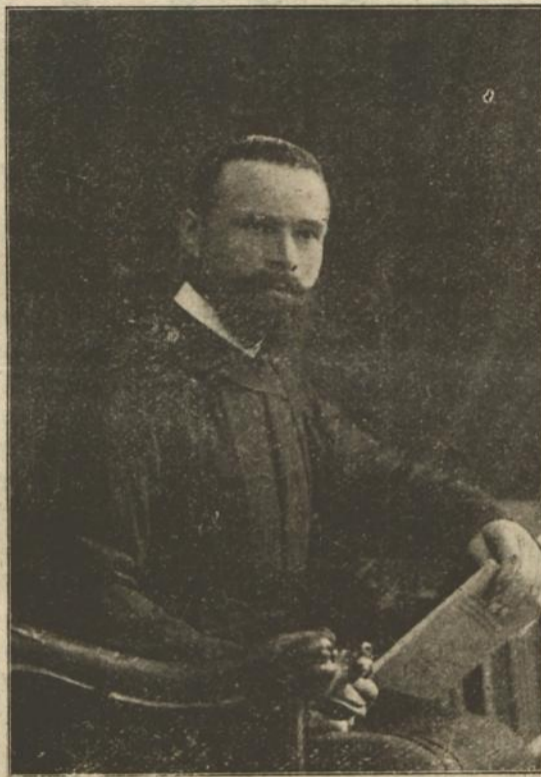
В своїй „истинно-русской“ льогіці „Галичанинъ“ не може зрозуміти, що: „Когда мы, русскіе, высказываемъ митрополиту свое желаніе, чтобы духовная власть при принятии кандидатоѣ духовнаго званія руководствовалась для блага католической церкви и ихъ политическими воззрѣніями, — протестующимъ зготъ шагъ нашего духовенства кажется страннымъ и чуждымъ бѣ католической церкви. Когда же тѣ самыя господа протестующіе, но уже украинифилы по политическимъ убѣжденіямъ, высказываютъ свое требованіе, чтобы въ интересѣ католической церкви по возможности скорѣе искоренить „панросійскіе“ т. е. наши русскія стремленія, то уже такое требованіе не является страннымъ ни чуждымъ католической церкви“!

Він, бідняка не може сего зрозуміти, що „политическіи воззрѣнія“ Маркила Попеля, Цибика, Дячана, Киричиньского, Як. Головацкого, Наумовича і т. и. завели їх прямо в табор російского православія, до знищення унії в Холмщині, до навернення на православіє Гниличок, Задуского, Ничая, Мончаловского, і т. п., що ті „полит. воззрѣнія“ ведуть молодіж „Друга“ в православну церкву замість до руско-католицкої, а там підготовляють ся всякі Крохмальні, Красицкі et cons., які потім ідуть на вертати на російське православіє американських Русинів і нищити працю Епископа Ортиньского, котрому „руско-народна“ двацятьп'ятка відказує довіря.

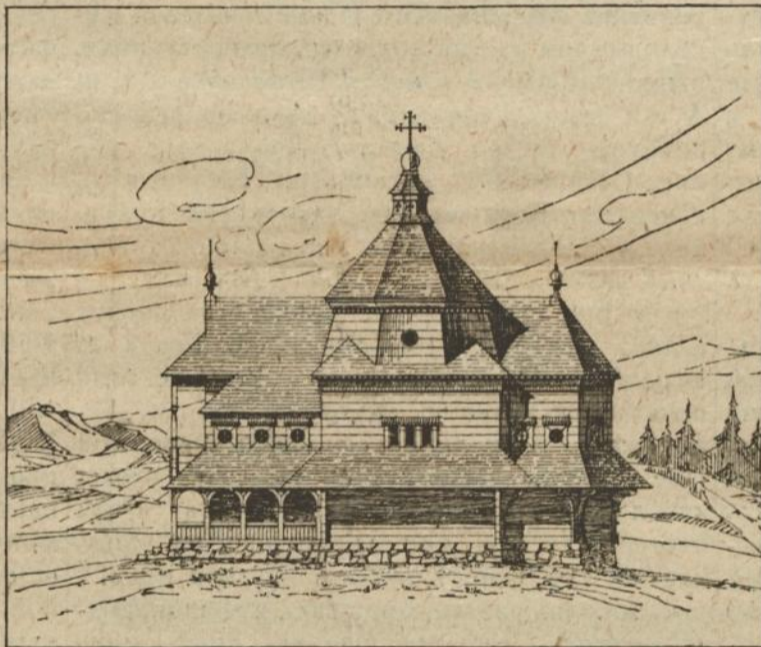
Коли отже „русскіи“ висказують „митрополиту желаніє“ приймати таких кандидатів до духовної семінарії, таких сьвящеників настановляти по парафіях, то прямо обов'язком кожного католицкого Русина а тим паче 42-х руско-католицких сьвящеників є і буде „требованіє“, щоби викоринювати такі „политическіи воззрѣнія“, котрі є лише містком до російского православія, як свідчать наведені нами і нехитні факти.

Коли руско-катол. львів. сьвященики (числом 42) покликують ся на се, що в Галичині нема і не було російского народа (властиво московского), а лише українсько-русский (а се виразно признавали Маркіян Шашкевич, Яков Головацкий (поки не пішов на службу Погодина) і ру-

скі народолюбці в 1848. році на зїзді руских уч них, як о тім можна переконатися з Истор. Очерку основанія Гал. руск. Матніі і з відозви виданої Головною Рускою Радою 10. мая 1848. р., в котрих народолюбці виразно зазначили самостійність і окремішність укр. руского народа від польского і московского або великорусского і що також австрійске правительство устами своїх представників

Бр. Йосиф Гродский Ч. св. В. В. (Д) статі „Апостолъ босанъ ких Русинів“).

Русна церква в Камениці (Босна) побудована бр. Йосифом Гродским Ч. св. В. В. в рр. 1907—8.

признає ту окремішність, то на се „Галичанинъ“ дає таку приличну відповідь:

„Подписанные (42 рус кат. сьвященики) расшаркиваются предъ правительствомъ съ лакейскимъ смиреніемъ и выважають ему особенную признательность за его заявленіе съ „компетентнаго мѣста“. Это нѣмецко-польскіе бастарды цѣлуютъ руку своего незаконнаго отца! Правда, протестующіе говорятъ сейчасъ дальше, что они стоятъ на точкѣ зрѣнія „самостійности“ малорусскаго племени также и для того, что ихъ отцы стояли на ней. Ну да. Если ихъ отцами Голуховскій, Бадени, Божинскій, Винертъ et tutti quanti, то мы съ протестующими совершенно согласны. Вконцѣ подписавшіеся на протестѣ выражаютъ увѣренность и надежду, что митрополитъ уже разъ сдѣлаетъ конецъ самымъ опаснымъ для католической вѣры и „русской“ національности затѣямъ „російско-схизматической“ агитаціи“.

Се не вимагає окремого коментаря, бо сі слова аж надто ясно характеризують речників москвофильской об'єднательної ідеї. Нічого також дивного, що знов з цілою лютостю кидає ся „Галичанинъ“ на оо. Василян і Впр. Протоігумена:

„А уже совершенно непонятнымъ является то обстоятельство, что на протестѣ находимъ подписи львовскихъ василіанъ съ своимъ протоігуменомъ, Пл. Филисомъ, во главѣ. Какимъ образомъ люди, обѣтовавшіе всю жизнь отдать только на службу Христу, вдругъ, ни сѣло ни пало, выбѣгають изъ-за своихъ стѣнъ, протестуютъ противъ того, будто бы въ Галичинѣ былъ „російскій“ народъ, рѣшительно заявляюся за принадлежность къ „русско-українському“ народу, требуютъ совершеннаго искорененія „панросійскихъ“ стремленій! Что сіе?“

Він сего не може зрозуміти, а властиво удає, що не розуміє, бож сьвятим обов'язком руско-католицкого духовенства а також Чина св. В. В. вести боротьбу з намаганнями православної пропаганди, до якої тепер ше „Галичанинъ“ наклеює вїдмогу Дудикевичів:

„При случаѣ не можемъ не сказать два-три слова pro domo sua. Когда коломыйскій Шантекле пошелъ войной на насъ и пустиль кличъ: „во имя русской идеи вонъ съ Рутеніей!“ тогда замѣчали мы очень патриотическое рвеніе, какое проснулось среди нашей провинціи, хотя на дѣлѣ не было ничего, только одни инсинуаціи и подозрѣнія. А теперь, когда затронуты самыя жизненные вопросы нашей партіи, когда съ одной стороны стають и шовѣдники русской идеи, — кстаті сказать тѣ же „рутенскіе рабы“, противъ которыхъ пошла травля, — а съ другой весь украинфильскій лагерь съ цѣлою сворою гадкихъ доносчиковъ, когда всѣ тѣ вражескія

люде; були й пророки великі... Проймали вони тебе своїм огненным словом, та не проняв ся ти їх сьвятою вірою; приняв ти облуду за душу і прикривши зверху блискучими шагами, грів коко серця свої хижацькі заміри. Житте твоє й досі давне!... А глянь на сьвіт, на його красу пишну, на його обшир безмірну... Здаєть ся всього багато є — і краси і достатку... Для всіх вона однакова, всім би його стало...

— Добродію! Ви не спите? — спитав ся вас Яким, уклавшись спати біля воза на траві.

Ні, не сплю, — одказуєте ви, раді, що хоч голос Якимів одвіє вас від тєї плутанини, яку закуйовдили ваші невпинні думки. — А що скажеш, Якиме?

Та.. хотів вас попитати...

— Питай, що таке?

— Ви не знаєте, добродію, як його записати ся на Амур?

— Куди? аж скрикнули ви.

— На Амур... Сторона є така... Землі там, кажуть, неомірно; іди, бери, займай скільки хоч — ніхто не забороне.

— Чи ти, бува, не здурів, Якиме? — гукнули ви, підводячись на возі. — Тиж їхав зо мною ціліснійкий день, з ранку і до пізної ночі... Бачив сей край, — який він хороший та пишній. Де ти знайдеш другий такий на біло-

му сьвітї? — І ви почали Якимови гаряче викладати про все, що вам довело ся бачити сьгодні, про ті чарівні та милі почування, які ви пережили, про красу і достаток свого краю.

— Та воно то так, добродію. Що й казати? Хороше у нас і красно, і всього вволює... Он, у мене жінка, діток трое, а землі ні клаптя не має. Город такий, що з своєї стріхи та на чуже капне... От ви й розсудіть; як тут його жити?... А Амур — сторона, кажуть, багата; землі тєї неомірно; лісу — скільки хочеш; річки — так і кишать рибою! От як би хто знайшов ся такий добрий та допоміг мені туди з сімєю добити ся.

— А ти був там? Бачив своїми очима все те, про що осе тут наказав?

— Я не був, а всі так кажуть... Ото, що сьгодні стрівали, теж на Амур пішли... І курей і кішок повезли з собою... Добре!

— Хороші бубни за горами, а зблизьку шкуратами, — знавш?

— Знаю, — нехотя одказав Яким. — Так ви, значить, не раєте на Амур? — не швидко спитав він.

— Не тільки тобі, а й рідному батькови не не пораю! Багато вашого брата туди пішло; були люде з достатком, та й ті знищились, перевелись ні на віщо... Діти повмирили; сами від

хороби і всяких напастей ледве ноги волочать... Раднішіб і назад вернути ся, та ніяк доставитись.

— А ви сами, добродію, звідти? Бачили там сами нашого брата? попитав ся Яким.

— Ні, я там не був — по газетах пишуть.

— А-а... пишуть?... Ну, так будемо ж свати, ...одказав Яким, — бо он уже й волосожар зійшов, незабаром почне свитати.

Серед нічної тиші та темноти до вас донесло ся, як Яким почав лаштувати ся до відпочинку: щось таке він підсовував, щось розгортав і позіхнувши, незабаром почав висвистувати носом.

Чи не час бува і вам відпочати? Час, час! Та зійде аж сон на вашу заклопотану голову? чи яспоков він ваше розражене серце та розятрену душу?...

„Дубове листє“
Альманах, Київ 1903.

